

Latina pro historiky umění 8. lekce

1./ Test 2

2/ Předložky

De Colosseo

Překladové cvičení

Anno 70 (septuagesimo) p.Chr. n. (post Christum natum) imperator Vespasianus novum amphitheatrum Romae aedificari iussit. Cuius rectum nomen erat amphitheatrum Flavium – ex gente Flavia, ex qua Vespasianus ortus erat. Ex aevo medio Colosseum nominari solet. Hoc nomen de Colosso Neronis, statua 35 (triginta quinque) metrorum altitudine imperatoris Neronis admonet. Haec statua ex aere facta in atrio domus regiae Neronis exstructa erat. Deinde statua Neronis in deum Solem mutata ante amphitheatrum collocata erat.

O Koloseu

V roce 70 n. l. byl z příkazu císaře Tita Flavia Vespasiana postaven nový amfiteátr. Původní jméno této arény bylo Fláviiovský amfiteátr podle rodu Flaviů, z něhož Vespasián pocházel. Od středověku se aréna nazývá Koloseum. Toto označení připomíná kolos Neronův, sochu císaře Nerona vysokou 35 metrů. Tato bronzová socha byla původně postavena v atriu Neronova „Zlatého domu“. Později byla Neronova socha přetvořena na boha slunce Apollóna a umístěna před amfiteátre.

Gaius Suetonius Tranquillus, De vita Caesarum

"Ve vstupní hale domu byla umístěna 120 stop vysoká kolosální socha s portrétem Nerona. Celý objekt byl tak velký, že zaujímal tři portika o délce jedné míle a umělé jezero, které bylo skoro jako moře, kolem jezera se nacházely domy velké jako města. Dále se zde nacházely vily s poli, vinohrady a pastvinami, lesy plné divokých i krotkých zvířat všech druhů. Některé části domu byly pozlaceny a vyzdobeny mušlemi. V jídelnách byly pohyblivé stropy ze slonové kosti, kterými bylo možno shazovat květiny a rozprašovat parfémy. Nejdůležitější z nich byl kulatý a pohyboval se ve dne i v noci jako zeměkoule. Koupele byly naplněny mořskou a sirnou vodou.

Když Neron po dokončených stavebních pracích zasvěcoval dům, byl velice spokojený a řekl, že nyní konečně bydlí v domě, který je hoden člověka."

(Sueton, Nero, 31)

Latina pro historiky umění 1727a

Test 2

a.) *Přeložte věty z latiny a určete mluvnické kategorie u substantiv (pád, číslo a rod), adjektiv (pád, číslo a rod) a sloves (osobu, číslo, způsob, čas a rod):*

Feminae clarae statuas pulchras plebanis doctis donabant.

Pro překlad skládáme: Feminae clarae donabant pulchras statuas doctis plebanis.

Překlad: *Slavné ženy darovaly krásné sochy učeným kněžím.*

feminae – nom. pl. f.

clarae – nom. pl. f.

statuas – ak. pl. f.

pulchras – ak. pl. f.

plebanis – dat. pl. m.

doctis – dat. pl. m.

donabant – 3. os. pl. ind. impf. akt.

b) *Přeložte do latiny:*

Úzká brána je zdobena rudými růžemi.

Porta angusta rosis rubris ornatur.

1/ je zdobena – ornatur – 3. os. sg. ind. prez. pas. – přísudek vyžaduje podmět v nominativu singuláru

2/ Kdo, co je zdooben? – porta angusta - substantivum a adjektivum se musí shodovat v rodě, pádě a čísle.

3/ Čím je brána zdobena? – abl. - rosis rubris, substantivum a adjektivum se musí shodovat v rodě, pádě a čísle.

Dobří muži (páni) chválili malé chlapce.

Viri boni pueros parvos laudabant.

1/ chválili - laudabant – 3. os. pl. ind. impf. akt. – přísudek vyžaduje podmět v nominativu plurálu.

2/ Kdo, co chválili? viri boni – substantivum a adjektivum se musí shodovat v rodě, pádě a čísle.

3/ Koho, co chválili? – ak. pueros parvos - substantivum a adjektivum se musí shodovat v rodě, pádě a čísle

Předložky s akuzativem a ablativem

Vztahy ve větě se v latině kromě pádů vyjadřují i pomocí předložek. Každá předložka se pojí s určitým pádem, nejčastěji s akuzativem nebo ablativem.

Předložky s akuzativem

ad	k, do, u	ad aurifābrum	<i>ke zlatníkovi</i>
ante	před	ante portās	<i>před branami</i>
apud	u	apud sacellum	<i>u kaple</i>
contrā	proti	contrā ecclesiam	<i>proti kostelu</i>
inter	mezi	inter columnās	<i>mezi sloupy</i>
per	skrze, prostřednictvím	per episcopum	<i>prostřednictvím biskupa</i>
post	po, za	post castrum	<i>za tvrzí</i>
		post bellum	<i>po válce</i>
propter	kvůli	propter fābricam	<i>kvůli stavbě</i>
secundum	podle	secundum nātūram	<i>podle přírody</i>
trāns	přes, za	trāns castellum	<i>za hradem</i>
intrā	uvnitř	intrā murōs	<i>uvnitř hradeb</i>

Předložky s akuzativem a ablativem

Předložky s ablativem

ā, ab	od	ā (před koseonantem)	magistrō	<i>od učitele</i>
		ab (před vokálem)	episcopō	<i>od biskupa</i>
cum	s	cum plebānō	<i>s farářem</i>	
dē	o, z (shora dolů)	dē statuā	<i>o soše</i>	dē portīs <i>z bran</i>
ē, ex	z (ven z něčeho)	ē bibliothēcā (před koseonantem)		<i>z knihovny</i>
		ex oppidō (před vokálem)		<i>z města</i>
prō	před (něčím), pro, místo	prō puerīs	<i>pro chlapce</i>	
		prō fēminā	<i>místo ženy</i>	
sine	bez	sine ornamentīs	<i>bez odzdob</i>	

Předložky s akuzativem a ablativem

Některé předložky mají jiný význam ve spojení s akuzativem a jiný s ablativem.

Na otázku **kam?** vyjadřují s **akuzativem směr**.

Na otázku **kde?** vyjadřují s **ablativem polohu**.

in + **akuzativ** do (na otázku **kam?** např. in ecclēsiam *do kostela*)
+ **ablativ** v, ve, na (na otázku **kde?** např. in ecclēsiā *v kostele*)

Např. Femina in ecclesiam properat. x Femina in ecclesia cantat.

sub + **akuzativ** pod (na otázku **kam?** např. sub mensam *pod stůl*)
+ **ablativ** pod (na otázku **kde?** např. sub mensā *pod stolem*)

Např. Aurifaber ornamentum sub mensam applicat. x Aurifaber sub mensa cantat.

Předložky – cvičení

Přeložte slovní spojení, spojte předložky se správným pádem substantiva:

1/ <i>u kostela</i>	apud ecclēsiām	akusativ
2/ <i>v klášteře</i>	in monastēriō	ablativ
3/ <i>mezi obrazy</i>	inter pictūrās	akuzativ
4/ <i>s farářem</i>	cum parochō	ablativ
5/ <i>do knihovny</i>	in bibliothēcam	akusativ
6/ <i>bez růže</i>	sine rosā	ablativ

Domácí příprava

Cvičení 8

1/ *Vytvořte slovesné tvary k slovesu narrō, āre, āvi, ātum – vypravovat a přeložte je do češtiny*

3. os. pl. ind. impf. akt.

1. os. pl. ind. préz. pas.

2. os. pl. ind. perf. akt.

2/ *Přeložte z latiny a určete, se kterými pády se pojí použité předložky. (nová slovní zásoba fābula, ae, f. příběh)*

Fābula pulchra dē castrō opulentō narrāvit.

Statua magna ante portam altam stat.

3/ *Přeložte do latiny a určete, se kterými pády se pojí použité předložky*

Slavné sochy stojí v kostele.

Zbožní knihovníci věnovali do klášterní knihovny (knihovny kláštera) svatou knihu.